

EUROPEAN REFORMS BULLETIN 2015 No 2

European Reforms Bulletin 2015

scientific peer-reviewed journal

No. 2

Founded and edited by Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité).

Tel.: +352661153528

e-mail: bulletin@email.lu

http://cers.eu.pn/bulletin.html

Editorial board: Yeskov S. (PhD, Assoc. Prof., Luxembourg, editor-in-chief), Zaiets O. (PhD, Luxembourg, deputy editor), Dymarskii Ia. (D.Sc., Prof., Russian Federation), Kaluzhnyi R. (D.Sc., Prof., Ukraine), Karchevskiy N. (D.Sc., Prof., Ukraine), Korystin O. (D.Sc., Prof., Ukraine), Nedodaieva N. (D.Sc., Prof., Israel), Rozovski B. (D.Sc., Prof., Ukraine), Zablodska I. (D.Sc., Prof., Ukraine).

European Reforms Bulletin is an international, multilingual (English, Ukrainian, Russian), scholarly, peer-reviewed journal, which aims to publish the highest quality research material, both practical and theoretical, and appeal to a wide audience. It is an official bulletin of the Centre for European Reforms Studies and is published 4 times a year (quarterly). It includes articles related to legal and economic issues of reforms in European Union and Europe-oriented countries, including efficiency and experience of these reforms, comparative studies on all disciplines of law, cross-disciplinary legal and economic studies, and also educational issues. It welcomes manuscripts from all over the world, in particular from countries which made European choice recently. It accepts articles from professional academics, researchers, experts, practitioners and PhD students.

Responsibility for the accuracy of bibliographic citations, quotations, data, facts, private names, enterprises, organizations, institutions and government bodies titles, geographical locations etc. lies entirely with authors. All the articles are published in author's edition. Authors must accept full responsibility for the factual accuracy of the data presented and should obtain any authorization necessary for publication. The editorial board and the Centre for European Reforms Studies do not always share the views and thoughts expressed in the articles.

The editorial board reserves the right to refuse any material for publication and advises that authors should retain copies of submitted manuscripts and correspondence as material cannot be returned. Final decision about acceptance or rejection rests with the editor-in-chief and editorial board. By submitting an article for publication author declares that the submitted work is original and not being considered elsewhere for publication and has not been published before.

Special issue dedicated to the International Scientific Conference "Reforms in the Eastern Partnership Countries: Legal Aspects" (Luxembourg, Grand Duchy of Luxembourg, 24-25 July, 2015). Recommended for publication by the Centre for European Reforms Studies (General meeting protocol No. 2, 07.08.2015)

© European Reforms Bulletin, 2015

© Authors of articles, 2015

Table of contents

Albul S.V. Criminal Intelligence as a Function of Operatively- Search Activity: European Experience and Ukrainian Prospects	2
Bakhurinska M.M. Problems of State Register of Immovable Property Rights and the State Land Cadastre in Ukraine: Possible Ways of Solutions	7
Balynska O.M. Symbolization as a Way to Rationalize a Legal Reality	10
Govorun D.M. Some Questions of Realization of Auditing Powers by Courts of Appellate Jurisdiction according to the Criminal Procedural Legislation of Ukraine and France	17
Haivoronska Ya.V. On Questions of Administrative Compulsion in Realization of Financial Monitoring Mechanism	22
Kalyuzhnyi R.A. Development of National Legal Ideology of the State in Conditions of Globalization	26
Katsyuba K.V. Association of co-owners of an apartment building: Reforms of Ukrainian legislation	30
Kiriiaak O.V. The Extension of Methods in Civil Procedural Regulation	34
Korystin O.Ye. Phenomenon of Terrorism in Ukraine: Preconditions of Origin and Spreading	37
Kozachenko O.I. The Principles of Confidentiality during the Covert Investigation (Investigative Actions)	44
Kretova A.Yu. Efficiency of Enterprise Activity: an Analysis of the Evaluation Methods within the Economic Approach	46
Poliakova A.G. Men's Issues in Ukraine and Poland: Paternity Rights as Case Study	51
Selivanov O.A. The quality of the administrative services as the guarantee of public service direction of Executive power bodies' activity	55
Tarasenko R.V. The Detention to Ensure the Security of the Accused: Jesuit Practice or Exceptional Necessity?	57
Tatulych I.Yu. Procedure in Civil Proceedings	62
Tsybuliak-Kustevych A.S. Theoretical and Legal Reasoning of the Necessity to Implement an Institute of Justice of the Peace in Ukraine	67
Vilchyk T.B. Advocacy as a Human Rights Institute in the Mechanism of Legal Proceedings	78
Yeskov S.V. Privacy and Private Communications Confidentiality Issues, Outlined in the PACE Resolutions	84
Zaiets O.M. Legal and Organizational Structure Mechanism of Counteraction to Criminal Offences in the Field of Insurance	87

Criminal Intelligence as a Function of Operatively-Search Activity: European Experience and Ukrainian Prospects

Sergei V. Albul

Odessa State University of Internal Affairs, Ukraine
e-mail: abbas70@i.ua

Abstract: a concept and main features of criminal intelligence as a function of operatively-search activity of internal affairs organs are investigated in the article. Author describes world practice of law-enforcement activity, legislative acts of the European countries, advanced studies in the field of counteraction of criminality and offers a personal opinion and gives suggestion about improvement of the Ukrainian legislation. On the basis of comparative analysis of legislation of countries of European Union, basic directions of realization of reconnaissance function of operatively-search activity of organs of internal affairs are indicated. Reasons of criminal intelligence development are indicated in Ukraine. The certain normative acts of Ukraine, which require changes and additions in connection with the necessity of development of criminal intelligence, are indicated. Author proves the necessity of improvement of scientific paradigm of operatively-search activity and development of criminal intelligence within the framework of scientific theory and practice of law-enforcement activity.

Keywords: criminal intelligence; bodies of internal affairs; operatively-search activity; operatively-search information; organized crime; intelligence function; intelligence activities; fight against criminality.

Сучасна криміногенна ситуація в Україні – якісно новий феномен як за масштабами злочинних проявів, так і за ступенем їх руйнівного впливу на життєдіяльність суспільства, права і свободи громадян. За останні роки в нашій країні відбулася трансформація організованої злочинності, зросла кількість організованих злочинних формувань, які мають чітку ієрархічну структуру, використовують новітні технічні засоби забезпечення протиправної діяльності, протидії правоохоронним органам. Організовані злочинні угруповання перетворились на симбіоз ділків тіньової економіки, озброєних груп, що обслуговують їх, та корумпованих державних службовців різних рівнів. Сьогодні, динаміку і структуру злочинності, поряд із традиційними причинами й умовами, продовжують визначати криміногенні фактори, що впливають із труднощів соціального й економічного розвитку суспільства. На цьому фоні відбувся зсув ціннісних орієнтирів окремих груп населення в бік протиправного способу життя, що призвело до зміцнення такого суспільно небезпечного явища як організована злочинність.

За роки незалежності на території країни вчинено близько 2,4 млн. тяжких і особливо тяжких злочинів, з яких 14,9 тис. – у складі організованих злочинних угруповань. Тенденцією останніх п'яти років стала консервація майже на одному рівні кількості виявлених організованих злочинних угруповань та осіб, які брали в них участь. Динаміка організованої злочинності за останні 20 років характеризується значною її активізацією у першому десятиріччі, в період первинного накопичення та перерозподілу капіталу, а також поступовим зменшенням – у другому, що досягнуто завдяки значним зусиллям правоохоронних органів.

Сьогоднішній організованій злочинності сприяють такі глобальні соціально-економічні процеси як урбанізація, міждержавна та міжрегіональна міграція, формування світового інформаційно-культурного простору, а характерним для організованих злочинних угруповань є достатньо високий рівень організованості, стійкі корупційні і міжнародні злочинні зв'язки. Зростання рівня організованості і професіоналізму злочинності, її технічна озброєність, вироблення і зміцнення імунітету злочинного середовища від традиційних засобів і заходів оперативно-розшукової діяльності, розгалужені корупційні зв'язки, сприяє перетворенню злочинних груп у високоорганізовані об'єкти, які мають розвинену інфраструктуру. Крім цього, доводиться констатувати, що на сьогодні реаліями життя в Україні стали прояви тероризму та сепаратизму. Антитерористична операція, яка проводиться на Сході країни, викрила низку суттєвих недоліків, у тому числі й у діяльності оперативних підрозділів органів внутрішніх справ.

Організація протидії сучасній злочинності вимагає нових підходів до добування, аналітичної обробки та використання оперативно-розшукової інформації, одержаної у тому числі у із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, з метою своєчасного запобігання, виявлення і нейтралізації реальних та потенційних загроз національним інтересам України [1, с. 137].

Наявна в Україні система забезпечення національної безпеки загалом відповідала вимогам, які постали перед державою в перші роки незалежності. Однак характер безпекового середовища, яке сформувалося на початку XXI ст. унаслідок розширення спектру викликів і загроз висуває нові вимоги до системи забезпечення національної безпеки України й потребує її удосконалення. Саме ослаблення державного контролю за ситуацією в країні дає можливість криміналітету задавати тон, диктувати свої правила поведінки, ідеологію, субкультуру, лобювати вигідні їй правові, організаційні і тактичні рішення легітимної влади, здійснювати активну протидію правоохоронним структурам. Для організації злочинної діяльності вони оперують значними грошовими ресурсами, які, зокрема, використовуються для підкупу державних службовців, працівників правоохоронних органів, залучення фахівців різних галузей для створення ефективних механізмів, технологій, способів та схем вчинення злочинів тощо.

Ефективна протидія злочинам особливо її організованим формам, за нашим переконанням, неможлива без розуміння тих процесів, які відбуваються у злочинному середовищі або навпаки створенні необхідних умов для документування фактів протиправної діяльності тощо. У зв'язку з цим органи

внутрішніх справ стикаються з необхідністю з'ясування умов формування та існування організованих злочинних формувань, обраних ними механізмів вчинення злочинів, ролі участі у цьому процесі кожного учасника злочинного угруповання, руху тінювих та певних легальних фінансових потоків, які є підґрунтям існування цих угруповань або навпаки предметом їх злочинних інтересів, функціонування інфраструктури організованої злочинності тощо. Організація протидії їх злочинній діяльності вимагає добування, аналітичної обробки та використання оперативно-розшукової інформації, одержаної у тому числі у із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, з метою своєчасного запобігання, виявлення і нейтралізації реальних та потенційних загроз національним інтересам України. Це потребує від оперативних підрозділів ОВС активного використання, в рамках чинного законодавства, негласних методів оперативно-розшукової діяльності та специфічних засобів отримання оперативної інформації, документування фактів протиправної діяльності тощо, одним з яких є кримінальна розвідка органів внутрішніх справ [1, с. 139].

Актуалізація окремого і важливого правоохоронного напрямку – кримінальної розвідки, є очевидною та своєчасною. Якщо раніше забезпеченням безпеки передбачався виключно захист території від зовнішнього нападу, то у теперішній час – включає в себе захист населення від насилля, породженого всередині держави, та й захист самої держави від кримінальних за формою та змістом внутрішніх загроз. Саме цей вектор безпеки стає одним із головних у діяльності правоохоронних органів [2, с. 3-4].

Європейський вибір України зумовлює нові підходи до правоохоронної практики. На сьогодні, МВС України запроваджено основні заходи щодо реформування правоохоронного відомства. У свою чергу, Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію та Стратегію реформування МВС. Компаративний аналіз сучасної європейської та світової практики засвідчує, що більшість розвинених країн йдуть шляхом чіткого розгалуження кримінально-процесуальної діяльності та діяльності з отримання, добування, аналітичного оброблення та прогнозування інформації про злочинність, окремі злочини та осіб, що до них причетні. Саме таку діяльність можна визначити, як кримінальну розвідку.

Найрозвинутіша сітка розвідувальних підрозділів існує в поліції США, де кожен поліцейський підрозділ має власну розвідувальну групу, яка залежно від його рівня складається з інформаційно-аналітичного підрозділу, групи оперативних працівників, групи спеціальних операцій, групи експертів, групи оперативних працівників, які працюють «під прикриттям», групи зовнішнього та електронного спостереження, та групи матеріально-технічного забезпечення. Загальною метою існування розвідувальної служби поліції США є збирання оперативної інформації, що забезпечила б ефективне планування та проведення заходів протидії злочинності. Цей вид розвідувальної діяльності має назву внутрішньої розвідки [3, с. 122-123].

Аналогічні підрозділи створено й у французькій поліції – бригади розшуку і захоплення. Вони вживають активних заходів щодо вивчення злочинного елементу і спостереження за ним, проникаючи до його середовища. Такий самий підхід має організація спеціальних підрозділів Швейцарії. Багатий досвід використання підрозділів розвідки в боротьбі зі злочинністю має угорська поліція. В її розпорядженні є підрозділи ретельно законспірованих працівників, спеціально підготовлених для роботи в злочинному середовищі. В свою чергу, кримінальна поліція Німеччини та відомство з охорони конституції теж використовують у криміногенному середовищі працівників «під прикриттям», переважно для викриття тяжких та особливо тяжких злочинів [4, с. 41-42].

2 жовтня 2012 року Сеймом Литовської республіки було прийнято Закон «Про кримінальну розвідку», який прийшов на зміну Закону «Про оперативно-розшукову діяльність». З його прийняттям та набранням чинності протидія злочинності у Литовській республіці складається з двох, логічних складових: постійно діючої розвідувальної діяльності та кримінально-процесуальної.

Структурно Закон Литовської республіки «Про кримінальну розвідку» складається з 24 статей: 1) Призначення Закону; 2) Основні поняття Закону; 3) Правова основа та принципи кримінальної розвідки; 4) Завдання кримінальної розвідки; 5) Захист прав та свобод особи при здійсненні кримінальної розвідки; 6) Права суб'єктів кримінальної розвідки; 7) Обов'язки суб'єктів кримінальної розвідки; 8) Підстави кримінальної розвідки; 9) Отримання інформації від суб'єктів господарювання, що надають мережі електронного зв'язку та (або) послуги, Центрального банку Литви, фінансових підприємств та кредитних установ, а також інших юридичних осіб; 10) Використання в спеціальному порядку технічних засобів, таємний огляд поштових відправлень та документів, контроль поштових відправлень та виїмка, таємний контроль листувань та іншої комунікації; 11) Таємне проникнення до житла особи, службові та інші приміщення, закриті території, транспортні засоби; 12) Завдання, що виконують правоохоронні установи; 13) Імітація злочинної діяльності; 14) Контрольована поставка; 15) Спостереження; 16) Допомога осіб кримінальній розвідці; 17) Підготовка процесуальних документів, що використовуються для легендування/прикриття при здійсненні агентурної діяльності стосовно заарештованих осіб; 18) Використання інформації кримінальної розвідки; 19) Фінансування кримінальної розвідки; 20) Внутрішній контроль; 21) Координація кримінальної розвідки та контроль законності; 22) Урядовий контроль; 23) Парламентський контроль; 24) Набрання Законом чинності.

Доводиться констатувати, що з набранням чинності новим Кримінальним процесуальним кодексом України оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ втратила наступальний характер. Оперативні підрозділи ОВС, відповідно до ст. 41 КПК України, в межах кримінального провадження позбавлені права ініціативно проводити заходи щодо виявлення та документування злочинної діяльності. Фактично, оперативно-розшукова діяльність «завершується» після початку кримінального провадження

слідчими підрозділами. Такий стан призводить до втрати оперативних позицій та превентивного характеру ОРД ОВС. Ми впевнені, що на теперішній час, у межах розвитку нової парадигми ОРД, становлення кримінальної розвідки як складової оперативно-розшукової діяльності ОВС, здатне привнести позитивні результати у протидію сучасній злочинності.

Чинний Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», що є базовим для формування напрямів оперативно-розшукової діяльності, передбачає, що «оперативно-розшукова діяльність – це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів» [2, с. 11]. Цим Законом встановлено вичерпний перелік державних органів, яким надано право здійснювати оперативно-розшукову діяльність. Логіко-семантичний аналіз положень норм вказаного Закону, дає підстави стверджувати, що визначенням суб'єктам, зокрема органам внутрішніх справ, надається право реалізовувати розвідувальну функцію оперативно-розшукової діяльності.

Кримінальна розвідка виступає однією з функцій оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ. Реалізується кримінальна розвідка шляхом використання системи розвідувальних, пошукових, інформаційно-аналітичних заходів, у т.ч. із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, спрямованих на своєчасне запобігання, виявлення і нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам України від злочинності.

Напрямами реалізації кримінальної розвідки органів внутрішніх справ виступають організаційно-тактичні форми ОРД – оперативний пошук, оперативно-розшукове запобігання та оперативна розробка [2, с. 7]. Крім цього, кримінальна розвідка ОВС має здійснюватися під час досудового розслідування та під час виконання покарання. Таким чином, можна говорити про розвідувальний цикл у виконанні завдань оперативно-розшукової діяльності ОВС.

Завданнями, які вирішуються під час здійснення кримінальної розвідки органів внутрішніх справ вбачаються:

- добування, аналітична обробка та надання уповноваженим органам державної влади інформації про стан та можливий розвиток злочинності у державі для її використання в законодавчій, правоохоронній та виконавчій діяльності держави;
- сприяння здійсненню державної політики України з протидії організованим злочинностям;
- протидія діяльності організованих злочинних угруповань, проникненню їх членів до органів державної влади та поширенню їх впливу на процеси, що відбуваються в державі та суспільстві;
- запобігання реалізації реальних загроз національним інтересам з боку організованої злочинності, упередження явищ і чинників, що ними викликаються і створюють потенційну загрозу національним інтересам і національній безпеці України;
- розробка і реалізація заходів із нейтралізації та ліквідації організованих злочинних угруповань, створення необхідних умов для їх викриття іншими оперативно-розшуковими та кримінально-процесуальними засобами;
- участь у боротьбі з міжнародною організованою злочинністю, в тому числі з тероризмом та іншими формами екстремістської діяльності, незаконним обігом наркотичних засобів, незаконною торгівлею зброєю і технологією її виготовлення, торгівлею людьми, незаконною міграцією.

За нашим переконанням, кримінальна розвідка – це складова оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ, що являє собою вид діяльності оперативних підрозділів ОВС з пошуку, отримання, фіксації, оцінювання, прогнозування та використання інформації за допомогою системи розвідувальних, пошукових, інформаційно-аналітичних заходів, у т.ч. із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, спрямований на своєчасне запобігання, виявлення і нейтралізацію реальних та потенційних кримінальних загроз суспільній безпеці, захист особи, держави і суспільства від злочинності. У свою чергу, під інформацією кримінальної розвідки слід розуміти фактичні данні про осіб, події, процеси та обставини, отримані та зафіксовані в установленому законом порядку суб'єктами кримінальної розвідки, з метою реалізації завдань кримінальної розвідки.

Говорячи про необхідність концептуалізації кримінальної розвідки оперативних підрозділів органів внутрішніх справ, під кримінальними загрозами суспільній безпеці нами вбачаються суспільно-небезпечні діяння передбачені Кримінальним кодексом України, що сформувалися у суспільстві і здатні прямо або посередньо, у теперішньому або найближчому майбутньому, впливати на систему відносин, порушувати дію об'єктивних законів суспільного розвитку, сприяти криміналізації суспільства, знижувати стан захищеності соціально-економічних інтересів громадян, суспільства, держави.

Об'єктами кримінальної розвідки є особи, факти, події, на отримання інформації про яких спрямовується здійснення кримінальної розвідки. Суб'єкти кримінальної розвідки (підрозділи, що здійснюють кримінальну розвідку) – це, на наш погляд, визначені законодавством України та відомчими нормативними актами оперативні підрозділи системи МВС України, які в межах функціональних обов'язків здійснюють діяльність з пошуку, отримання, фіксації, оцінювання, прогнозування та використання інформації за допомогою системи розвідувальних, пошукових, інформаційно-аналітичних заходів, у т.ч. із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, спрямований на своєчасне запобігання, виявлення і нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам України від злочинності [2, с. 13].

Аналіз світової практики правоохоронної діяльності, нормативних актів країн Європейського Союзу, наукових робіт у сфері протидії злочинності свідчать про необхідність та своєчасність

обґрунтування та концептуалізації розвитку кримінальної розвідки органів внутрішніх справ України. Метою її концептуалізації є вдосконалення правоохоронної діяльності на основі визначення стратегічних напрямів, правових та організаційно-тактичних основ кримінальної розвідки органів внутрішніх справ України, формування науково-обґрунтованої організаційно-функціональної структури МВС України з метою своєчасного запобігання, виявлення і нейтралізації реальних та потенційних кримінальних загроз суспільній безпеці, захисту особи, держави і суспільства від злочинності [2, с. 16]. За нашим переконанням, це забезпечить створення правових основ діяльності оперативних підрозділів органів внутрішніх справ України, які здійснюють розвідувальну діяльність в інтересах кримінального судочинства та забезпечать інформування суб'єктів забезпечення національної безпеки України розвідувальною інформацією, необхідною для оперативного прийняття виважених управлінських рішень у сфері протидії злочинності.

Для досягнення цієї мети необхідним є вирішення наступних завдань: 1) удосконалення правового регулювання у сфері оперативно-розшукової протидії злочинності; 2) концептуальне визначення кримінальної розвідки органів внутрішніх справ та її методологічних засад; 3) запровадження вивчення передового досвіду поліцейської розвідувальної діяльності правоохоронних та спеціальних органів зарубіжних країн; 4) законодавче та нормативне забезпечення діяльності органів системи Міністерства внутрішніх справ України щодо протидії злочинності; 5) запровадження та постійне проведення моніторингу національної системи запобігання та протидії злочинності на основі моделювання оцінки її стійкості до різного роду кримінальних загроз безпеці особи, суспільства, держави; 6) продовження процесу адаптації вітчизняного законодавства до законодавства Європейського Союзу з питань запобігання та протидії злочинності; 7) ініціювання вдосконалення міжнародно-правових актів та гармонізації національного законодавства з питань протидії злочинності із законодавством Європейського Союзу; 8) перебудова організаційної структури органів системи Міністерства внутрішніх справ України щодо протидії злочинності, оптимізація структури та штатної чисельності підрозділів із врахуванням реальних кримінальних загроз безпеці людини, суспільства та держави, а також на основі запровадження вертикальної системи управління відповідних підрозділів в регіональних органах; 9) підвищення рівня взаємодії підрозділів системи МВС України та інших державних органів з питань запобігання і протидії злочинності; 10) удосконалення існуючих та розроблення нових методів протидії злочинності з метою недопущення подальшої криміналізації українського суспільства; 11) підвищення ефективності роботи з негласним апаратом на основі пошуку та запровадження нових форм співробітництва, запровадження дієвого механізму заохочення фізичних і юридичних осіб до співпраці; 12) вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення на основі інноваційних підходів використання інформаційних і телекомунікаційних сучасних технологій та переорієнтацією інформаційно-довідкової роботи у розвідувально-аналітичну з метою прогнозування тенденцій щодо криміналізації суспільства, оцінювання ступеня небезпеки та масштабів на регіональному, національному та міжнародному рівнях, а також зниження рівня латентності злочинів; 13) проведення постійного системного аналізу та багатовимірного комплексного оцінювання причин та умов, що детермінують злочинність та ризиків її поширення; 14) зміцнення, підвищення ефективності та максимальна реалізація можливостей міжнародного співробітництва щодо протидії злочинності, у тому числі організованим її формам; 15) налагодження постійного обміну досвідом з правоохоронними органами інших держав, стажування та навчання за кордоном відповідних фахівців; 16) впровадження результатів наукових досліджень у сфері протидії злочинності, зокрема оперативно-розшукової діяльності; 17) проведення наукових досліджень з метою аналізу ефективності законодавства та заходів, які здійснюються державними органами у сфері запобігання та протидії злочинності, інформаційного, організаційного, науково-методичного забезпечення цього напрямку правоохоронної діяльності; 18) удосконалення відповідно до сучасних потреб та міжнародного досвіду рівня професійної підготовки працівників, які займаються оперативно-розшуковою діяльністю; 19) комплексне вирішення питань забезпечення кваліфікованим кадровим потенціалом, на основі професійності, фаховості, особистих моральних якостей тощо; 20) посилення внутрішнього контролю за станом службової діяльності, роботи з кадрового забезпечення, недопущення протиправної поведінки; 21) поліпшення умов фінансування службової діяльності, оплати праці працівників та їх соціального захисту; 22) належне ресурсне та матеріально-технічне забезпечення підрозділів, які здійснюють кримінальну розвідку; 23) підвищення рівня інформованості суспільства про небезпеку та масштаби злочинності; 24) формування громадської думки з метою сприяння ефективній реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії злочинності.

Реалізація вказаних завдань дозволить відновити наступальність, циклічність та безперервність оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ.

Основними параметрами оцінки ефективності розвитку кримінальної розвідки ОВС України можуть виступати:

- *мобільність* – здатність оперативно, адекватно та професійно реагувати на будь-які зміни в суспільстві та законодавстві;
- *послідовність* – здатність максимально повно забезпечувати здійснення попереднього, поточного та наступного заходів, методів та видів діяльності;
- *динамічність* – здатність зберігати суттєво важливі параметри за умови впливу зовнішніх та внутрішніх чинників у діяльності;
- *дієвість* – здатність ефективної діяльності за умови впливу будь-яких чинників;

- *системність* – органічна єдність цілей, функцій і завдань;
- *комплексність* – здатність охопити весь спектр проблем запобігання і протидії злочинності, залучення системи сил та засобів для досягнення цілей;
- *цілеспрямованість* – здатність суб'єктів кримінальної розвідки функціонувати відповідно до визначених цілей і завдань, з урахуванням їх предметної компетенції;
- *баланс відповідальності і повноважень* – органічне поєднання відповідальності та наявності достатніх повноважень для досягнення поставленої мети;
- *корелятивність* – взаємна обумовленість ефективності діяльності суб'єктів кримінальної розвідки: успіх одного суб'єкта впливає на ефективність діяльності іншого суб'єкта, а успішна діяльність усіх суб'єктів спричинює високу ефективність діяльності усього механізму.

Безсумнівно, ефективне правове регулювання діяльності підрозділів, що здійснюють кримінальну розвідку забезпечує захист прав та свобод фізичних і юридичних осіб. Правові засади здійснення кримінальної розвідки – це науково обґрунтована система норм, які містяться в законах і підзаконних нормативно-правових актах, створюють правові передумови для здійснення відповідних заходів, або безпосередньо регламентують правові, організаційні і тактичні питання застосування оперативно-розшукових сил, засобів, методів і форм запобігання та протидії злочинності.

Правове регулювання діяльності зазначених підрозділів є механізмом імперативно-нормативного упорядкування організації, діяльності, управління цих підрозділів та формування стійкого правового порядку їх функціонування. Основним призначенням та проявами правового регулювання їх діяльності є тривалість циклу послідовно вчинюваних дій, спонукання суб'єктів кримінальної розвідки до здійснення ефективної протидії злочинам. З метою досягнення мети та виконання завдань визначених у Концепції необхідним є прийняття:

- *нових законів України: 1) Про кримінальну розвідку;*
- *законів України, які потребують внесення змін і доповнень: 1) Кримінальний кодекс; 2) Кримінальний процесуальний кодекс; 3) Про міліцію (Про поліцію); 4) Про оперативно-розшукову діяльність; 5) Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю; 6) Про розвідувальні органи України; 7) Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.*

Прозорість та публічність процесу розвитку кримінальної розвідки передбачає створення різних механізмів, що підтримують відкрити та публічну дискусію упродовж всього періоду становлення. Формат дискусії і прийняття рішень мають коригуватися відповідно до конкретних питань. Становлення та розвиток кримінальної розвідки ОВС має відбуватися у межах загального реформування органів внутрішніх справ в Україні, корегування кримінальної політики держави, вбудованої у контекст адміністративної реформи, а також враховувати особливості поточного стану економіки, державного управління, розвитку громадянського суспільства.

Забезпечення внутрішньої безпеки є винятковою прерогативою держави, що і визначає роль та значення її правоохоронного забезпечення. В умовах масштабної криміналізації суспільства, коли на її стан впливають організована злочинність і корупція, що опанували різноманітні механізми впливу на прийняття багатьох державних рішень, позитивні зміни у суспільному житті, стратегічні реформи у галузі внутрішньої безпеки значною мірою залежать від здатності держави, її правоохоронної системи докорінно змінити кримінальну ситуацію в державі. Означеному у повній мірі сприятиме становлення в межах оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ України окремого напрямку – кримінальної розвідки кардинально посилить протидію злочинам, підвищить ефективність роботи з притягнення до кримінальної відповідальності осіб, причетних до їх учинення, своєчасного виявлення, прогностування та подолання загроз криміналізації суспільства. На наш погляд, реалізація означених заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності органів системи МВС України щодо протидії злочинності; зменшенню рівня криміналізації українського суспільства; підвищенню рівня безпеки людини, суспільства, держави; зміцненню соціально-економічної стабільності у державі; підвищенню рівня захищеності прав та інтересів громадян, суспільства та держави; зміцненню позитивного іміджу України у світі.

References:

1. Albul, S.V. (2014) Do pytannia vyznachennia pravookhoronnoi rozvidky orhaniv vnutrishnikh sprav [To the question of determination of law-enforcement intelligence of organs of internal affairs]. *Pivdenoukrainskyi pravnychyi chasopys [Southukrainian legal chronicle]*, 2014, No. 1, pp.137-141. (In Ukrainian).
2. Albul, S.V. and Korystyn, O.E. (2015) *Kontseptsiia rozvytku kryminalnoi rozvidky orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy [Conception of development of criminal intelligence of organs of internal affairs of Ukraine]*. Odessa: Odessa State University of Internal Affairs. 20 p. (In Ukrainian).
3. Bandurka, O.M. and Shendryk, V.V. (2013) *Operativno-rozshukova komparatyvistyka [Operatively-search comparison]*. Kharkiv: Gold Mile. 352 p. (In Ukrainian).
4. Nykyforchuk, D.I. and Savchenko, A.V. (2004) *Mizhnarodnyi dosvid vykorystannia agentury pravookhoronnykh orhanamy derzhav Yevropy ta SShA [International experience of the use of secret service law enforcement authorities of the states of Europe and USA]*. Kyiv: National Academy of Internal Affairs. 60 p. (In Ukrainian).

Centre for European Reforms Studies a.s.b.l.
(Grand Duchy of Luxembourg)

European Reforms Bulletin

scientific peer-reviewed journal

2015
No. 2

Passed for printing 10.08.2015. Appearance 31.08.2015.
Typeface Times New Roman. Circulation 100 copies.

Design, computer page positioning, layout: **Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg**
All the articles are published in author's edition. Publishing institution: **Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg** (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité),
+352661153528, e-mail: bulletin@email.lu, <http://cers.eu.pn/bulletin.html>